

Анастасија Ѓурчинова

**ВОВЕДНО ИЗЛАГАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНАТА КОНФЕРЕНЦИЈА
ПО ПОВОД 65 ГОДИНИ СТУДИИ ПО ИТАЛИЈАНИСТИКА ПРИ
УКИМ**

Почитуван амбасадоре на Италија, Н.Е. Андреа Силвестри,
Почитувана ректорке на Универзитетот Св. Кирил и Методиј во Скопје,
проф. Биљана Ангелова,
Почитуван декане на Филолошкиот факултат „Блаже Конески“, проф.
Владимир Мартиновски,
Почитувани колеги,
Драги студенти,

Чест ми е да ви посакам топло добредојде на нашата меѓународна конференција по повод 65 години студии по италијанистика при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Уште на самиот почеток, едно појаснување: Катедрата за италијански јазик и книжевност, формирана во 2010 година како посебна катедра, е меѓу најмладите на нашиот Факултет, но изучувањето на италијанскиот јазик на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје има многу подолга историја. Првото универзитетско предавање по италијански јазик е одржано во Скопје во 1959 година, благодарение на доаѓањето на лекторката Катја Младинео од Универзитетот во Загреб, кога бил основан двегодишен курс по италијански за студентите на романистика. Од македонската страна бил ангажиран проф. Наум Китановски, лингвист и предавач по италијански јазик во Скопје, а потоа и долгогодишен лектор по македонски јазик при Универзитетот „Ориентале“ во Неапол.

Оттогаш наставата по италијански јазик постојано се развива во нагорна линија на нашиот Универзитет, па, така, во 1977 година двегодишните студии прераснуваат во тригодишни, со воведување два нови предмета: Италијанска граматика и Италијанска книжевност. Засилениот интерес

од страна на студентите, заедно со ангажманот и ентузијазмот од страна на наставниците, доведува до воведување четиригодишни студии, т.е. до отпочнување со работа на Студиската група за италијански јазик и книжевност во 1997 година. Студиски програми на оваа Група, поделени во две насоки по избор на студентот: наставна и преведувачка, до ден-денес ја сочинуваат базичната структура на студиите по италијански јазик и книжевност на нашиот Факултет.

На почетокот наставата по италијански јазик и книжевност била покриена од група професори на Катедрата за романски јазици и книжевности; да се потсетиме во оваа пригода на големиот придонес што го дадоа за италијанските студии професорите Петар Атанасов, Алекса Попоски, Луан Старова и Звонко Никодиновски. Благодарение на ангажманот на Италијанската амбасада во Скопје, биле поканети и двајца реномирани професори од Италија: Итало Бертони и Рикардо Кампа, за да ја покријат во овој почетен период наставата по италијанска книжевност, култура и цивилизација. Покрај нив, во својство на визитинг професори, на Групата одржувале настава и професорите од Универзитетот во Белград: Серџо Туркони, Никша Стипчевиќ, Слободан Стевиќ и Жељко Ѓуриќ, како и проф. Нели Раданова од Универзитетот во Софија.

Но, со текот на годините постепено се формира и домашниот наставен кадар за италијанистиката во Скопје: кон крајот на 80-тите години е вработена Александра Саржоска, во 90-тите Лучиана Гуидо Шремпф, Љиљана Узуновиќ и Радица Никодиновска, на почетокот од 2000-тите Анастасија Ѓурчинова, Руска Ивановска-Наскова и Валентина Милошевиќ-Симоновска, додека, последнава деценија Катедрата се збогати со уште двајца наставници: Ирина Талевска и Бранка Гривчевска. Денес катедрата за италијански јазик и книжевност е составена од седуммина наставници, од кои четворица редовни професори, еден вонреден професор, и двајца виши лектори. Со Катедрата соработуваат и еден лектор од Италија и двајца демонстратори.

Дозволете ми да ги наведам имињата на тринаесеттемина лектори назначени од Министерството за надворешни работи на Италија, кои во овие 65 години имаат дадено значителен придонес во наставата по италијански јазик за македонските студенти: Винченцо Манкузо, Аугусто Фонсека, Марија Маца, Луиза Федеричи, Ивано Кињола, Изабела Нена, Мауро Скардаки, Марија Кристина Тулисо, Анџела Халербах, Алесандра Ксенија Јелен, Кармелита Далесио и Марко Пешетели, кој, за жал, прерано нè напушти пред само неколку месеци. Денес дел од нашата Катедра е лекторката Соња Мизерендино, додека, со големо задоволство

ги поздравувам двете колешки, Јелен и Далесио, кои по многу години се вратија во Скопје, токму, по повод оваа конференција, заедно со нас да го прослават нашиот јубилеј.

За покривање на наставата по одделни предмети од областа на италијанистиката биле ангажирани и голем број надворешни соработници: Елена Филиповска, Башким Хајрулау, Катерина Сотирова, Катерина Миленова, Бранка Николовска, Драгана Казанџиовска, Владимир Андоновски, Теодора Јосифовска и Елена Миленковска-Јосифова. Простете ако некогo забораив да споменам, оти сакам на сите од срце да им се заблагодарам за нивниот придонес во наставата.

Во текот на годините италијанскиот јазик се предавал на првиот, на вториот и на третиот циклус студии на нашиот Факултет, но и на други факултети при УКИМ, како, на Филозофскиот факултет, на Факултетот за музичка уметност, на Факултет за ликовна уметност и на Факултетот за драмски уметности. Во рамките на нашата Катедра е активна и библиотека со италијански книги, која денес брои над 4.000 наслови што им се на располагање на студентите, а за кои се грижи нашата библиотекарка м-р Ванкица Кочоска.

Бројките зборуваат сами за себе: во овој миг со гордост можеме да кажеме дека над 800 студенти дипломирале на Студиската група за италијански јазик и книжевност на нашата Катедра, триесетина завршиле магистерски студии, а десетина кандидати се стекнале со докторат од областа на италијанистиката. Па, иако во последно време бројот на новозапишани студенти е во опаѓање, како што е тоа случај и во многу други земји, а не само кај нас, и тоа, особено во областа на хуманистиката, академските и вонакадемските активности на нашата Катедра продолжуваат да се одвиваат со несмален ентузијазам, со цел да се зачува и да се обезбеди висок квалитет во областа на научните истражувања и на наставата.

Нашата Катедра била учесник во голем број меѓународни научни проекти во соработка со престижни институции од Италија, како што се Академијата „Дела Круска“, Енциклопедијата „Трекани“, Друштвото „Данте Алигиери“ од Рим и низа високообразовни институции, како, Универзитетот „Алдо Моро“ во Бари, Универзитетот за странци во Перуџа, Универзитетот „Саленто“ во Лече и др. Заслужуваат да се споменат барем европските проекти од програмите ТЕМПУС (New Curriculum Model for Italian Studies), или SEEPALS (Advancement of Language Studies), проектот *Cross Border Studies in Humanities*, билатералниот проект *Prevedere* и наставата по италијански јазик како странски, проектот *Pinoschio*

International, сè до најновиот проект LMOOC4Slav (Romance Languages for Slavic Speaking Students).

На нашата Катедра досега биле организирани десет меѓународни конференции, на кои учествувале неколку стотици италијанисти од Италија и од други земји. Пет од овие конференции се одржани по повод слични јубилеи и годишнини на италијанските студии во Скопје, одржани во 1989, 2000, 2009, 2014, 2019 година, додека, другите пет се организирани на одделни теми, и тоа: *Новите курикулуми во италијанистика, Евалуацијата во наставава во ситрански јазици и книжевност, Геоистиката и теоретиката во италијанската книжевност на 20 век, Италијанскиот наспрема словенските јазици и 100 години од раѓањето на Итало Калвино.*

Многубројните публикации објавени како резултат на дејностите на нашата Катедра ги опфаќаат зборниците од споменатите конференции, различни преводи на дела од италијански автори, учебници по граматика и по книжевност и други дидактички материјали неопходни за нашите студенти. Во својата научноистражувачка работа членовите на Катедрата се најмногу посветени на јазични и книжевни истражувања, на компаратистички и хуманистички студии, на дидактиката на италијанскиот јазик, на македонско-италијанските јазични и книжевни релации, на јазичните корпуси и на проблемите на преводот. Наставниците од Катедрата се особено активни во доменот на книжевниот превод, менторирајќи ги студентите во рамки на бројните студентски преведувачки работилници. Богатата преведувачка традиција ја продолжуваат и голем број дипломирани студенти на нашата Катедра, придонесувајќи за зголемување на корпусот на преведени италијански книги, така што, според податоците објавен на сајтот *New Italian Books*, денес веќе може да зборуваме за повеќе од 300 книги од италијански автори преведени на македонски јазик: <https://www.newitalianbooks.it/it/le-traduzioni-della-letteratura-italiana-in-lingua-macedone/>.

Катедрата има развиено интензивна меѓуниверзитетска соработка со многу универзитети во Италија и во други земји, во рамките на програмите за академска размена ЕРАЗМУС и ЦЕЕПУС, што овозможило академска мобилност на голем број студенти и професори во двете насоки. Особено се активни во оваа смисла договорите со италијанските универзитети во Бари, Лече, Фоца, Палермо, како и Ла Сапиенца во Рим. Би сакала во оваа пригода да ја споменам особено значајната соработка со Универзитетот за странци во Перуџа, кој секоја година доделува стипендии наменети за нашите студенти, давајќи им можност да ги продолжат своите сту-

дии во Италија и да ги усовршат своите познавања на италијанскиот јазик и книжевност.

Во рамките на наведените програми, но и надвор од нив, истакнати членови на италијанската академска заедница гостувале на нашата катедра во својство на визитинг професори, меѓу кои: Нуло Миниси, Пјер Марко Бертинето, Армандо Њиши, Франко Касано, Паоло Балбони, Лоренцо Ковери, Рино Капуто, Вана Сакаро, Џована Шанатико, Лучила Пицоли и многу други.

Благодарение на тесната соработка со Италијанската амбасада во Скопје, со Институтот Данте Алигиери и со Здружението на професори по италијански јазик, при Катедрата редовно се организираат курсеви и семинари за обука и за усовршување на наставниците по италијански јазик, со професори-обучувачи од реномирани италијански универзитети: Палермо, Перуџа, Сиена, како и со Универзитетот „Ка Фоскари“ од Венеција. Овие семинари овозможуваат одржување постојан контакт и со наставниците по италијански во македонските училишта, каде што од 2018 година италијанскиот јазик може да се избира како втор странски јазик од страна на учениците. Покрај тоа, нашата Катедра е седиште и на испитите за меѓународно признаените сертификати ЧИЛС, ДИТАЛС и ПЛИДА, додека, нашите професори членуваат во некои од најпрестижните истражувачки мрежи поврзани со италијанистички проучувања, како што се API, SILFI, ADI и други.

Многубројни се и културните активности што се организираат секоја година од страна на професорите и студентите по италијанистика: одбележување годишнини на големи писатели и уметници, одбележување на Денот на Данте, разновидни настани во рамки на Неделата на италијанскиот јазик во светот, филмски реви и други средби поврзани со книжевноста, уметноста, музиката и театарот. Катедрата ја имала честа да биде домаќин и на низа средби со познати италијански писатели, меѓу кои, Клаудио Магрис, Рафаела Ромањоло, Фабио Џеда, Џорџо Монтефоски, Паола Перети и др.

Заложбите и ентузијазмот на членовите на Катедрата за италијанистика биле препознаени и од Италијанската Република: дури шест наши професорки биле наградени со највисокото одликување од страна на претседателот на Република Италија, „Офицер од редот на Свездата на Италија“, за нивните заслуги поврзани со ширењето на италијанскиот јазик и култура во нашата земја, додека, три од нив, кои се занимаваат со книжевен превод, се добитници на „Националната награда за преведувачки опус“ од страна на италијанското Министерство за култура.

Да не заборавиме дека и студентите на нашата Катедра се носители на многубројни награди и признанија: со гордост можеме да кажеме дека во десетици пригоди и тие биле наградени како најдобри студенти на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ во Скопје, а неколкумина биле добитници и на наградата „Франк Манинг“.

На крајот, пред да заклучам, би сакала да ја искам својата огромна благодарност до претставниците на сите институции што се присутни денес тука со нас, за нивната континуирана поддршка на активностите на нашата Катедра. Исто така, голема благодарност им упатувам и на моите колешки од Организацискиот одбор за Конференцијата, како и на младите студенти што ни помагаат во организацијата. Би сакала да ѝ посакам топло добредојде на професорката Вера Гено, нашиот пленарен предавач, која ни укажува голема чест со своето присуство, исто така, и на професорот Рино Капуто, кој ќе го одржи своето пленарно предавање преку онлајн обраќање од Рим, како и на сите учесници, странски и домашни, кои пристигнаа на нашата конференција.

Дозволете ми да нагласам дека нашите колешки и колеги од странство се дојдени од Италија, од различни универзитети, како, Фиренца, Рим, Перуца, Бари, Катанија, Казерта, Удине, Гориција, но и од други земји во Европа, како, од Грција, Албанија, Хрватска, Франција, Ирска, Полска и Шпанија. Убедена сум дека сите заедно ќе покренеме плодотворни дискусии на темите на нашите два панела, посветени на две прашања од огромна актуелност во дадениов миг: *Жената и насилството врз жената во италијанскиот јазик, литература и култура*, како и *Италијанскиот јазик, литература и култура во дигиталната ера*.

Ви благодарам на сите за вниманието, а на учесниците на конференцијата им посакувам успешна работа и пријатен престој во нашиот град.